

Božena Slančíková-Timrava

Kellemetlen kérők

Alighogy Mrázoviček megvacsoráztak, beállított hozzájuk a házigazda barátja, Štefan Šporinský szomszéd – egy felettébb izgága kis házassember –, le-cövekelte az asztal mellett, kurta alakját kackiásan kihúzta, és gyönyörű, sűrű, sötét bajusza hegyét pödörgetve, vizsgálva tekintettel rámeredt a házigazdára, mintha az már előre tiltakozna az ellen, amit hallani fog.

„No, öreg, dologra!” – szólt fennhangon.

A vacsorától elpilledt házigazda a díványon terpeszkedett nagy kényelmesen. Lassan feltápászkodott, kedves pipáját a dívány mögé tette, majd feszesen leült, és megadva magát a reá váró sorsnak, legyen az bármilyen is, így szólt:

„Hiába, ez már csak így van. Lánykák, hol vagytok?”

Hívására nem felelt senki. A lányok tették a maguk dolgát. Sabína, a házigazda lánya a vacsora maradványaival foglalatoskodott a konyhában; a másik meg, árván maradt unokahúga, aki nyaralni jött hozzájuk, ő nem dolgozott semmit, hanem a virágoskertben rózsákkal ékesítgette magát – mert ő a cifrázkodást és páváskodást tartotta életcélnek –, azt remélve, hogy jön még ma valami vendég a házhoz. Így aztán a házigazda, mivel nem tehetett egyebet, kelleetlenül felcihelődött – pedig nagyon nem szeretete, ha evés utáni ejtőzősében bármi megzavarta –, és az ajtón át kiszólt a konyhába, az ablakból pedig a kertbe, ahonnan behallatszott Anna éneklése.

„Gyerekek, gyertek be!”

Elsőnek a szeplős arcú Sabína lépett be nagy sietve. Összevont szemöldöke alól futó oldalpillantást vetett Šporinskýra. Mindig ilyen összevont szemöldökű, összeráncolt homlokú ábrázatot viselt. Korán elveszítette az édesanyját, és a ház minden gondja hamar a nyakába szakadt, felöltötte hát ezt az arckifejezést, és úgy gondolta, hogy ennek most már egyszerűs mindenkorra így kell lennie. Mintha előre tudta volna, miért hívták, kérdés nélkül az asztalkához ment, benyúlt a rekeszébe, és elővette a kártyapaklit. A vendégszoba másik ajtaján, pajkosan énekelve, hamarosan belépett a szorosán befűzött, felcícomázott Anna is, elevenen és fürgén, akár a folyékony ezüst. Bő ujjú, ingvállszerű, kivágott csipkeblúzában, nyakán csillogó gyöngyökkel igazán elragadó volt, különösen ha még csodálatosan szép szürke szemét is felemelte, s hozzá fényes, hófehér fogait kivillantatva bájosan mosolygott. Megállt az asztalnál, s a többiekre rá se nézve, ígéző pillantást vetett a szemközti falon lógó tükörrre, mintha önmagát is el akarná búvölni, azután leült, és elégedett mosollyal így szólt:

„Olyan gyönyörű itt maguknál minden, bácsikám, igazán gyönyörű. A kertjük valóságos paradicsom. Látnod, Saba, hogy felékesítettem magam?” – mutat a vállcsipkék közé tűzött vörös rózsákra, miközben szeme ragyogása mintha csak azt kérdezné: „Ugye, milyen szép vagyok ezekkel a rózsákkal...?” S hón áhítozik, bárcsak látná őt ma valaki!

Sabína épp az asztal felé tartott a kártyával, nem sok lelkesedést mutatva a rózsák iránt – nem értette Anna ragyogó szemének üzenetét –, és halvány mosolya valami effélét tükrözött: „Törődöm is én ezzel.” Majd leült szokott helyére, Šporinskýval szemben, és feltűnően ideges, kapkodó kézmozdulatokkal tüstént osztani kezdte a tarokklapokat. Ő ugyanis most legszívesebben a szoba legtávolabbi sarkában üldögélve azon merengett volna, vajon kihez fog férjhez menni. Épp ma, amikor Dorával a vacsorát készítették, akkor ütött szöveget a fejében ez a kérdés, vajon ki fogja őt feleségül venni, hiszen se nem szép, se nem szellemes, se nem gazdag. Kiosztotta a lapokat, válla közé ejtette a nyakát, és testét annyira összehúzta, hogy sovány háta kipúposodott piros hímzett blúza alatt, aztán lapjait kelletlenül nézegetve elhatározta, hogy kártyázás közben is a férjhez menésen fog gondolkodni. Ekkor azonban melázásából kikökkentette a virgonc Anna, akinek a szeme minduntalan úgy ragyogott, mintha valamire várna. Saba meg se hallotta a kopogtatást, Anna bezzeg máris odakiáltott a belépő szóke fiatalembernek:

„Szerencsét hoz-e, vagy szerencsétlenséget?”

Saba az ajtó felé pillantott, és mélyen elpirulva, abban a minutában kihúzta magát.

„Szerencsét vagy szerencsétlenséget?”, kérdi ismét Anna, vidáman összeszedve lapjait, de ahogy ránézett a meghajlással köszönő vendégre, s látta annak örömtelen arckifejezését, egykedvűen így szólt magában: „Á, minnek is beszéltem hozzá... duzzogjon csak, ha úgy tetszik neki!”

Merthogy Edo Červeň egykor gazdag apja tönkrejutott, ezért aztán a fiatalember haragudott az egész világra,

gyűlölt mindent, és beszélgetni sem akart senkivel, mérgelődött, amiért jegyzőként kell tengődnie, ahelyett hogy elődeihez hasonlóan, gazdag, független úr lenne. Szeretett volna tündökölni, de mivel ezt nem tehetete, elveszett embernek érezte magát. Anna szavaira csak csúfondárosan elmosolyodott, és nem szólt semmit. Mit érdeklik őt ezek az emberek, meg a kártyázásuk! Ő épphogy csak benéz hozzájuk... Vagyis, maga sem tudja, minek jár ide, csak azt tudja, hogy minden ember ellenszenves. Megállt Šporinský mellett, hogy majd addig figyeli a játékot, amíg meg nem unja, de nem szólt egy szót sem. A többiek békén hagyták; duzzogjon csak, ha jólesik neki.

„Ki következik? – kérdezi Saba kissé zavarban, még mindig pirulva, amiért Červeň meglátta őt begörbített háttal. – Kérem, Červeň úr, jöjjön, segítsen nekem is néha egy kicsit!”

„Talán mégsem kellett volna megszólítanom”, gondolja magában nyomban, látva, hogy az úgy tesz, mintha nem hallaná. Majd pont az ilyen kisasszonyok szavaitól fog meghatódni, hiszen kiváló családok leányainak kellene epekedniük érte, ácsingózniuk utána. Állát felszegve és félig csukott szempillái alól haragos, lenéző pillantással illette őket, amiért őt, Červeňt, zavarni merészelték. Anna ezt észrevette, s ajkába harapva visszafojtotta pajkos nevetését. Saba pedig újra megkérdezte:

„Ki következik hát?” – „Csakugyan, vajon ki venne feleségül engem?” – villant át a fején abban a minutában.

„Maga osztott, tehát nem maga!”, szólt megrovó hangon Štefan Šporinský. Mint mindig, most is szemközt ült Sabával, és szivarját rágva, a falat bámulta a lány feje fölött. Annyi bizonyos, hogy felettébb fesztelenül visel-

kedett. Hanyag tartásban ült, rövid láb-szárát kinyújtotta az asztal alatt, egyik könyökével az asztal szélének támaszkodott és kicsi, finom kezével sűrű bajuszának hegyét ráncigálta, szemében kötekedő kifejezéssel, és azzal a meggyőződéssel, hogy ő bizony hamarosan beleköt valakibe. Máskülönben ő nem is járna ide, de a házigazdának olyan a természete, hogy akaratlanul is jólesik belekötni. Éles tekintetű, de mégis feltűnően szép szemét ráfüggesztette a házigazda nyugodt, szelíd arcára, és várta, mikor jön már rá végre, hogy neki kell kezdenie a játékot.

„No, öreg, rajta, kezd már el!”, förmedt rá, miután látta, hogy hiába vár.

„Kicsoda... csak nem én?... azt hittem...”, kap észbe Mrázovič, és kopasz feje búbjáról leemeli a kezét, amelyet eddig mintegy védekezésül tartott ott.

„Ugyan ki mást neveznék én öregnek? Ördögbe is! Hisz ültő helyünkben elalszunk. Már egy félórája megvolt az osztás.”

„Jellemző!”, gondolja magában megvetően az embergyűlölő Červeň, miközben elcsodálkozik, hogyan érdekelhet bárkit is a kártya, és ugyan mi viszi rá őket, hogy emiatt összevitatkozzanak egymással. „Eh, bánom is én, hogy a szépségeddel kérkedsz!”, bosszankodik magában, amint észreveszi Anna visszafojtott huncut mosolyát, aki őt figyel, vajon mérgelődik-e még. Akkor már inkább Mrázovičot nézi, aki lapjait vizsgálgatva motyog:

„Hiába, ha egyszer nekem kell kezdeni...!”, azzal kihúzza a szélső melletti kártyát, de máris visszateszi, majd kihúzza a mellette lévő. Megint meggondolja magát, és újra kihúzza az elsőt. Egy darabig fejcsóválva nézgeti, majd leteszi az asztalra.

„Bácsikám, ha-ha-ha, bácsikám, maga rettenetes nagy kínban van”,

nevet lelkesen tapsolva Anna. Mert hogy ő most itt mindent gyönyörűnek és örömtelinek lát, s vágyakozó szemének fénye beragyogja csodát szomjúhozó arcát. Látva Anna boldog arcát, Červeň csodálkozó tekintettel mered rá, mintha csak ezt mondaná: „Ezt igazán nem értem...!” Šporinský pedig módszerűen felingerli a Mrázovičnak szóló ujjongás.

„Ne habozz már ilyen sokat!”, ripakodik rá.

„Négy, öt... fene bánja...”, a házigazda férfiasan felemelte a kártyát, hogy az asztalra csapja, de aztán fejcsóválva mégis visszakozik. Aztán átvillan a fején, hogy a mérges Šporinský megint ráförmed, így aztán egy bizonytalan mozdulattal mégis az asztalra dobja a lapot, s beletörődően lebiggyeszti ajkát:

„Lesz, ami lesz...”

„No, lányka, csak ügyesen! – szól oda a lányának, aki tőle jobbra ül, és nemigen tudja elhatározni magát. – Olyan sokat töprengsz, mintha valami életbevágó lépésre készülnél!”

„Ha-ha-ha!”, kacag jóízűen Anna, mire még Červeň halvány ajkát is megszépíti egy önkéntelen, röpke kis mosoly. De elfojtja máris bosszúsán, és haragosan Mrázovičra pillant, mintha a házigazda tehetne arról, hogy ő elmosolyodott.

Ekkor lépések hangzottak az előszoba felől, mire a kártyázók közt némi sürgölődés támadt. Anna arca lángra gyúlt, és szemében különös fény lobbant. Gyors pillantást vetett magára és a rózsáira. Egyedül Sabinát nem csalta meg az előérzete; felvonta összeráncolt homlokát, és váratlanul megszólalt:

„Már megint ez a Čipčan!”

Nem elég, hogy itt kell ülnie, még ezt a minden lében kanál embert is kénytelen eltűnmi. Merthogy nem szenvedhette, ugyanis a többiek rásütöt-

ték, hogy szerelmes belé. Összeráncolja homlokát, ezzel is mutatva, hogy amit mond, azt őszintén gondolja, és így is érez. A többiek mégis kíváncsian figyelték, leeresztett szempillái alól még Červeň tekintete is hosszasan időzött a lány szeplős arcán. Sabína zavarba jött a rászegeződő pillantásoktól, s hogy ezt leplezze, fogta a lapokat és buzgón keverni kezdett. Csakhogy a lapok kirepültek a kezéből és szétszóródtak az asztalon.

„Ejnye, Saba, ejnye!”, incselkedik somolyogva Anna. Eközben nagy durrrel-durrrel kopogtatnak az ajtón, Anna vidáman odapillant, és arcáról nyomban lehervad a mosoly, szeméből eltűnik a ragyogás.

„Kellemetlen egy ember!”, jegyezte meg fojtott hangon Saba, még mielőtt a vendég benyitott volna.

„Hm, hm”, felelt rá gyanús hümmögéssel, szivarját furcsán rágva a nő Šporinský. Saba elvörösödött, és ez módfelett bosszantotta. Most aztán csakugyan azt hihetik mindnyájan, Červeň is, hogy ő szerelmes ebbe a Čipčanba. Valamiképpen ki akart magyarázkodni, de erre már nem jutott idő. Karol Čipčan becsörtetett, mint valami katona, és pimasz meghaj-

lás kíséretében, kellemetlen hangon köszönt. Azután odalépett hozzájuk, meg se várva, hogy kezet nyújtsanak neki, s barátian kezet rázott mindenkivel, a kisasszonyokkal is, észre se véve Saba bosszús homlokráncolását és Anna csúfondáros pillantását. Egyedül csak Červeň hagyta ki, mert az gögösen távolabbra húzódott, dőlyfösen az ablakhoz vonult, hogy Čipčan még a közelébe se jöjjön.

„Á, szóval itt van a kétségbeesett duzzogó?”, futott át Čipčan fején vidáman, s lebiggyesztette ajkát. „Ha te így, akkor én is úgy!”, azzal megkerülte, és megállt Šporinský mögött, ott, ahol az imént Červeň ácsorgott. Magas, szögletes termetét talpával hintáztatva, hízelkedve a kisasszonyokra sandított, önelégülten elmosolyodott, és vizsgáztató hangon így szólt:

„No, kisasszonyok, hogy megy a játék?”, s hosszú, vastag, a sok dohányszástól megsárgult ujjai között forgatni kezdte csibukját. „Azt hiszem, nélkülem nem valami fényesen”, és az elhangzott szellemeskedő megjegyzésre hosszú, sápadt arca ismét vidám, önelégült mosolyra derült.

Árgyelán Erzsébet fordítása

Božena Slančíková-Timrava (1867–1951) szlovák író nő novellájának eredeti címe: *Nemilí*. A szerző lényeglátó, tárgyilagosságra törekvő szemléletéből fakad az olykori nyersebb fogalmazás, a bőbeszédűség kerülése.

A teljes novella, amelyből itt csak részletet közlünk, a naputonline.hu-n olvasható.